

Izhaja vsako sredo
in petek zjutraj.
Stane za celo leto 15 L.
» pol leta 8 »
» četrt leta 4 »
Za inozemstvo celo
leto lir 40.
Na naročila brez do-
poslane naročnine se
ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik:
Polde Kemperle.

GORIŠKA STRAŽA

Št. 73

V Gorici, v petek 10. decembra 1926

Leto IX.

Ne frankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglasi
se računajo po dogo-
voru in se plačajo v
naprej. — List izdaja
konsorcij »Gor. Stra-
že«. — Tisk Katoliške
tiskarne v Gorici. Ri-
va Piazzutta št. 18.
Uprava in uredništvo:
ulica Mameli št. 5.
(prej Scuole).
Telef. int. št. 308.

Goriška pokrajina - obnovljena.

Zadnji ponedeljek proti večeru je prispela v Gorico vesela vest, da je ministrski svet na poredlog min. pred. Mussolinija sklenil obnoviti goriško pokrajino. »Gorica dobi prefekturo«, ta glas se je bliskoma raznesel po mestu in okolici ter povzročil povsod globoko zadoščanje. Z ukinitvijo goriške deželne samouprave in s priključitvijo naše pokrajine k Vidmu je bila Gorica ponižana in gospodarsko težko prizadeta. Tudi ostala dežela je sprejela ta ukrep z nevoljo na znanje. Zato je obnovev goriške deželne oblasti vzbudila med vsem prebivalstvom zadovoljstvo in radostno pričakovanje. Gorica je imela ravno v ponedeljek svoj šentandrejski semenjski dan, ki je pa bil zelo reven in siromašen. Iz dežele se je nateklo v mesto sicer mnogo ljudi in je bilo po raznih mestnih središčih živahno vrvenje, toda kupčija je bila po vseh tržiščih zelo slaba. Propadanje trga sv. Andreja se je videlo na Travniku, kjer so kljub živahni reklamirali svojo robo skoro izključno samo nedomači trgovci. Porazen je bil tudi živinski trg za našega deželana. Kratko po vedano: bil je prav žalosten sv. Andrej. Ko se je pa proti večeru razširila novica, da je obnovljena goriška pokrajina, je zašumelo življenje bolj toplo in praznično. Razhiš so zaplapolale zastave in po mestnih ulicah se je pomikala z godbo na čelu povorka, ki je z vzklikanjem dajala izraz svojemu navdušenju.

Priznati moramo brez ovinkov, da pomenja ustanovitev goriške prefektore korak k nujnemu zboljšanju naših gospodarskih prilik. Kakšne so naše gospodarske razmere zlasti po letošnjih vremenskih katastrofah, vemo in čutimo vsi predobro in ne bomo o tem razpravljali. Revščina letošnjega šentandrejskega semnja, katero smo zgoraj kratko očrtali, govori o tem zelo zgovorno besedo. Mi tonemo v bedo in pomanjkanje, to vesta meščan in deželan. Sedaj ko imamo zopet svoje lastno pokrajino, ko bomo zopet lahko osredotočili vse naše gospodarske sile okrog našega naravnega središča — Gorice, smemo vsaj upati na delno zboljšanje. Glavni dobiček od nove ureditve bo sicer odneslo goriško mesto, toda pri uvidevni, širokogrudni in vestni upravi mora tudi dežela pričakovati boljše dneve. Eden prvih pogojev za to zboljšanje bi bil brezdvomno v tem, da bi videmska pokrajina nam vrnila ono lepo dedščino, ki ji je bila darovana ob priliki ukinitve naše deželne samouprave.

Nadalje moramo krepko podčrtati korist, ki jo ima naša dežela s pridobitvijo goriške prefektore v strogo upravnem oziru. Koliko stroškov in sitnosti so povzročale vsem nam poti v Videm. Predno je človek prišel do odločujočih činitelev v pokrajini je potrosil mnogo denarja in zamudil mnogo zlatega časa. Toda ne le to! Gospodje, ki so zasedali najvažnejša mesta v Vidmu, niso mogli vsled razsežnosti prejšnje pokrajine točno in zadostno spoznati naših krajev ter radi tega tudi v upravnem smislu niso bili v stanu vršiti svoje službe tako, kot bi jo mogoče sami radi.

Trpeli so pri tem sami in prebivalstvo.

Važna je ustanovitev goriške prefektore tudi iz političnih vidikov. V novo pokrajino spadajo sledeči nekdanji sodnijski okraji: goriški, komenski, vipavski, ajdovski, idrijski, cerkljanski, tolminski, kobaški, bovški in gradiščanski. Ti okraji imajo 121 občin in štejejo približno 211 tisoč prebivalcev. Od teh je 60 tisoč Italijanov in Furlanov, ostali so Slovenci. Mi Slovenci tvorimo tedaj pretežno večino v tej pokrajini. Po vseh naravnih in življenjskih zakonih bi morala biti tudi politika, ki jo bo vodila nova pokrajina, usmerjena po pravcu, ki omogoča mirno, pravično in blagodatno sožitje obeh narodnosti. Z iskreno radostjo lahko ugotovimo, da so težka poveljna leta doprinesla

dokaz, kako se mi in razsodni elementi na drugi strani razumemo in kako so dani vsi predpogoji za neskaljeno bivanje pod enim krovom in zdrav razmah vseh gospodarskih in kulturnih sil. Pripetili so se sicer tu pa tam neprijetni dogodki, ki so globoko ranili in žalili naše narodno čustvovanje, toda šli smo preko njih s tihim molkom. Zavedali smo se namreč, da jih tudi pošena italijanska javnost obsoja. V bodoče bo pa morala ravno naša obmejna pokrajina še jasneje dokazati, kako je prijateljsko sožitje dveh narodnosti na tako zgodovinskem in pomembnem ozemlju kakor je naša goriška domačija, možno in plodovito. Upamo, da se bo naš novi prefekt g. dr. Anselmo Cassini z vso dušo poglobil v to kočljivo vprašanje ter ga skušal rešiti po smernicah, ki jih terjata naša narodna samobitnost in veličina italijanskega naroda.

Kaj se godi po svetu?

Iz Belgrada je prišla vest, da je jugoslovanska vlada odstopila. Ministrski predsednik Uzunović je izjavil, da je vlada morala pasti, ker so se notranje in zunanje politične razmere Jugoslavije v zadnjem času temeljito spremenile. Sunek je dal vladi zunanji minister dr. Momčilo Ninčić, ki je prvi odstopil, češ da se je pred kratkim zvršil »neki dogodek«, radi katerega ne more in noče več ostati na svojem mestu. Ta dogodek je baje pretresel temelje zunanje politike Jugoslavije.

Pogodba z Albanijo.

Kateri je tisti dogodek, ki je prisilil Ninčića k odstopu? Zunanji minister cika na pogodbo med Italijo in Albanijo, sklenjeno dne 27. novembra t. l. v Tirani, glavnem mestu Albanije.

Pogodba, ki sta jo podpisala zastopnika Italije in albanske republike, se naziva pogodba prijateljstva in medsebojne zaščite. Njen namen je »zagotoviti sedanje politične in pravne razmere Albanije ter zaščititi njene obstoječe državne meje«. Italija in Albanija izjavljata, da je vsako spreminjanje »sedanjih političnih in pravnih razmer v Albaniji in vsako spreminjanje državnih albanskih meja v nasprotju s političnimi interesi obeh držav«. S tem členom je prevzela torej Italija dolžnost, da štiti sedanje stanje albanske republike in ji pomaga proti vsakomur, ki bi hotel kaj v Albaniji spreminjati.

Najvažnejši člen pogodbe, o katerem v Belgradu največ govorijo, je pa sledeči: Albanija in Italija »se obvezujeta, da ne bosta sklepali z drugimi državami nobenih političnih in vojaških pogodb, ki bi bile proti koristi ene ali druge države«.

Velik uspeh italijanske diplomacije.

Zakaj mislijo v Belgradu, da je gornji del pogodbe tako resen in velevažen za Jugoslavijo? Saj se vendar Albanija in Italija obvezujeta samo, da ne bosta sklepali z drugimi pogodb, ki bi bile eni ali drugi državi škodljive! Ali ni to pošteno in pravilno med prijateljskimi deželami? Nasprotniki Ninčičeve politike ugovarjajo in pravijo, da se to glasi tako le na papir-

ju. V resnici da je pa Italija velika, Albanija majhna, Italija mogočna, Albanija šibka in da se bo torej v praktični politiki ravnala odslej Albanija po željah Italije, katero bo albanska vlada morala prašati vselej za odobrenje, predno bo sklenila kako pogodbo z drugimi državami, Italija bo tista, ki bo prej povedala, ali je pogodba v skladu z njenimi in albanskimi interesi, in potem bo šele mogla Albanija podpisati vojaški ali politični dogovor s tujo državo. Kdor bo hotel torej v bodočnosti sklepati pogodbe z Albanijo, ne bo imel več opravka samo z Albanci, temveč tudi z Rimom, zaščitnikom in pokroviteljem albanske države.

Viharni napadi jugoslovanske opozicije.

Minuli so časi, — pravi opozicija, — ko se je mogla Jugoslavija pogajati naravnost in brez posredovalcev z Albanijo. Sedaj bomo imeli posla z velesilo in o tem je postala naša politika z Albanijo težavna in resna stvar. Da se je Albanija podala v popolno varnost Italije je velikanski uspeh italijanske diplomacije in dokaz, da so jugoslovanski diplomatje nesposobni. Tako slabo so bili jugoslovanski diplomatje poučeni, da so zvedeli za pogodbo šele iz časnikov kakor navadno občinstvo.

Opozicija je začela proti Ninčiću s tako ostrimi napadi, da je bil v par dneh njegov položaj poslabšan in je moral podati ostavko. V pismu, ki ga je napisal, pravi, da ne more več ostati na svojem mestu, »ker se je omajalo prepričanje, na katero sem zidal svojo politiko«.

Razume se, da je odstop Ninčičev in cele jugoslovanske vlade naredil velik vtis ne samo na jugoslovansko, temveč tudi na evropsko javnost. Najbolj razpravljajo o tem važnem dogodbu seveda v Rimu.

Kaj pravijo v Rimu?

»Odstop gospoda Ninčića« — piše laško časopisje — »je vzbudil v italijanskih političnih krogih bolestno začudenje. Če pomislimo, da ni hotela Italija v italijansko albansko pogodbo nič drugega nego zagotoviti neodvisnost Albanije, to se pravi uresničiti isti cilj, katerega

si je bila postavila tudi Jugoslavija, ne moremo razumeti, kako je mogel gospod Ninčić smatrati podpis te pogodbe za »nov dogodek«, ki bo obrnil v drugo smer dosedanjo politiko med Italijo in Jugoslavijo. Mi imamo vtis, da so različni politični vplivi iz notranjosti Jugoslavije in iz inozemstva znali izkoristiti ta dogodek, da bi vzdignili v Jugoslaviji velikansko umetno razburjenje in skušali spremeniti jugoslovansko politiko tudi napram Italiji. To spremembo bi radi upravičili s tem, da je Italija sama predrugačila z Jugoslavijo svojo politiko, kar ne odgovarja resnici. Upamo pa, da se bo Jugoslavija po mirnem in treznem razmišljanju položaja prepričala o svoji napačni oceni italijansko albanske pogodbe in da bo nato nadaljevala politiko prijateljstva do Italije«.

Francozi in Jugoslavija.

Kateri so tisti vplivi iz inozemstva, na katere namiguje italijansko časopisje? V mislih imajo pred vsem Francijo. »Sprememba se je izvršila« — piše »Il Giornale d'Italia« — »v istem času, ko se je v Belgradu zopet poživilo politično delovanje Francozov. Povratek Poenkareja k državnemu krmilu je izpodrinil tudi v tem delu Evrope bolj zmerno politiko Briena. Mala antanta bi morala postati zopet orodje v rokah Francije, in sicer ne samo za obrambo proti Nemčiji, temveč tudi proti Italiji. Preden je bil Poenkare na vladi, se je Ninčić obotavljal podpisati javno politično pogodbo s Francijo, ne da bi se prej domenil z Italijo. Danes ne več.

Ob tem novem zasedanju Zveze narodov, ki se je pravkar pričelo v Zenevi, so se sklenili, kakor mislimo, med glavnimi štabi Francije in Jugoslavije točni dogovori in Francija dobavlja Jugoslaviji preko Belgije topove, puške in strojnice. Mislimo tudi, da je zadnji albanski unor v Skadru zanetil jugoslovanski štab, in sicer v polnem sporazumu s Francijo. Da je bila v to vpletena Francija, vidimo sedaj, ko so se časniki v Parizu in Belgradu združili k umetni politični agitaciji proti italijansko albanski pogodbi«.

Rusija in Jugoslavija.

Čim se v politiki kaj važnega zgodi, skušajo diplomatje vselej izkoristiti položaj v prid svoji državi. Tako so naredili tudi Rusi o priliki talijansko albanske pogodbe. Rusko časopisje se je začelo na ukaz sovjetske vlade potegovati z vso silo za zblizanje med Rusijo in Jugoslavijo. Uradni list »Izvestija« piše, da je bila Rusija vedno velika in nesebična zaščitnica Srbije in sploh vseh balkanskih Slovanov. Da se je vlada v Rusiji spremenila, ne pomeni nič, zakaj načela človeške solidarnosti niso v nasprotju s slovansko vzajemnostjo. Rusko srce čuti s svojimi brati vedno enako«.

»Jugoslavija naj se odloči« — pravi list »Trud« — da se pozneje ne bo kesala«.

Tem ruskim vabilom ni še odgovorila jugoslovanska vlada, a pravijo, da se bodo pogajanja med sovjetsko Rusij in Jugoslavijo pričela najbrž prihodnje spomlad.

Da ni Jugoslavija še sklenila no-

bene pogodbe z Rusijo, kar je na primer že davno storila Italija, je vzrok v tem, ker so ruski komunisti ob ustanovitvi Jugoslavije delali z vso silo na to, da bi izbruhnila v novi državni revolucija.

Voditelji Jugoslavije pa niso imeli veselja za take stvari, temveč so nasprotno bili prepričani, da bi revolucija le uničila mlado, komaj utemeljeno državo. Zato so se branili na vse kriplje in se držali prav daleč od komunistične Rusije.

Od tega časa je preteklo že mnogo let, v Rusiji se je marsikaj spreminilo in najbrž, da je nastopil čas zblizanja.

Kako se izteče kriza v Belgradu?

Tak je sedanji položaj Jugoslavije v zunanji politiki. Kako se bo razpletel in razčistil, še ne vemo.

DNEVNE VESTI.

OBJAVA GOR. MOHORJEVE DRUŽBE.

1. Letošnje knjige so vse razposlane in skoro že razprodane. V zalogi jih je še par sto, ki jih oddajamo zamudnikom po 12 lir za izvod. Vse prejšnje cene so s tem preklicane. To bodi v opomin, da se vse hiše pravočasno vpišejo in že spomladi v naprej plačajo udnino.

2. Vse pošiljatve, naročila itd. naslovite na sedež Goriške Mohorjeve družbe, Gorica, Via Orzoni št. 36 A, in nikamor drugam! Količino dela in zmede nastane, ker nekateri naročijo knjige po tiskarni itd.!

3. Družba ima v zalogi še več tisoč »Kolačkov«. Cena za izvod 2 liri, pri večjem naročilu znaten popust. »Kolački« so lep božični dar za otroke!

4. Nabirajte člane že pred božičem in pošljite takoj naročila in denar! Tajništvo G. M. D.

Vlada za naše poplavlence.

Ko so našo deželo zadele pred par meseci strašne poplave in je poslanec Besednjak vložil na notranjega ministra in ministra za javna dela interpelacijo za vladno pomoč, je prišel odgovor, da je dala vlada 70.000 lir podpore. Danes lahko rečemo, da tedaj nismo bili posebeno zadovoljni. K večmilijonski škodi 70.000 lir se nam je zdelo res malo.

Danes pa prinašamo veselo vest, da je bila to le prva pomoč kajti seja ministrskega sveta je v sredo 8. decembra sklenila nov odlok v prilog našim poplavlencem.

Poročilo pravi da je vlada na predlog ministra za javna dela odločila ukreniti vse potrebno za obnovo in pozidavo gradb, ki so bile vsled porušenja jezov o priliki poplav leta 1926. vničene ali poškodovane. Ravno tako je bilo sklenjeno ukreniti kar treba za obnovo in popravo občinskih in okrajnih cest v Istri in v soški in vipavski dolini, poškodovanih v jesenskih poplavah istega leta.

Ta sklep rimske vlade je zelo koristen in dober za naše ljudstvo in za to se vladi iz srca zahvaljujemo.

Davkoplačevalcem.

Mnogi vprašujejo, če so dolžni plačevati občinski davek od vozov? V zadnji »Gor. Straži« smo odgovorili, da se ne smejo kmečki vozovi obdačiti, če služijo izključno za kmečko delo. Sedaj smo pa ugotovili, da ne gre za občinski davek na kmečke vozove. Pač pa predpisuje deželna videmska uprava posestnikom vozov prispevek za vzdrževanje cest. (Contributo di susistenza stradale.) Kakor nam poročajo, predpisuje deželna uprava vsem posestnikom brez razlike enak prispevek. Posestniki vozov, ki rabijo vozove samo za kmečko

želimo, da bi se odnošaji do Italije čim prej uredili in bi se vsa nerazporazumljenja odstranila.

V par dneh bomo videli bolj jasno, ko se kriza belgrajske vlade reši. Kralj je poveril zopet Uzunovića, naj sestavi vlado. Pričela so se pogajanja med radikali in Davidovičem, s katerim so združeni tudi muslimani iz Bosne. Ako se Demokratska zajednica Davidovića sporazume z Uzunovičem in gre v vlado, bo minister zunanjih zadev najbrž zopet Voja Marinković. Na dvoru je bil med drugimi tudi dr. Korošec in listi pišejo, da pojde v vlado tudi Slov. ljudska stranka.

Na vsak način je sedanja vladna kriza v Belgradu take važnosti, kakor ni bila doslej še nobena in zato zasleduje njen potek z napetostjo vsa evropska javnost.

delo, naj vložijo pri županstvu rekurz, da se jim prispevek zniža. Za vzdrževanje ceste je treba prispevati po uporabi. Čim več kdo cesto rabi, tem več je dolžan tudi plačati.

Obnova obrtnih dovoljenj.

Podprefektura v Gorici je glede obnovljenja obrtnih dovoljenj (licenc) za gostilne, kavarne, bare, bufete, restavracije itd. za l. 1927. sklenila sledeče:

Vse prošnje spisane na kolkovanem papirju za dve liri in lastnoročno podpisane od lastnika ter naslovljene na podprefekturo v Gorici, morajo biti prinesene do 11. t. m. do 12 ure na magistrat. Priložiti je treba tudi staro obrtnico in kolek za 3 lire.

Prošnje za obnovo dovoljenja za visokoodstotne alkoholne pijače morajo biti naslovljene na prefekturo, priložiti je treba kolek za 3 lire in za 18 lir.

K prošnjam je treba priložiti potbotnico o vplačanih taksah za leto 1927.

Častitamo.

Naš vrli prijatelj g. Viktor Bizjak iz Divače na Krasu je dosegel na padovanski univerzi čast doktorja pravic. Bog ga živi!

Velika Gorica.

Po najnovejši uredbi se je torej Gorica silno povečala. Mestu so priključili okoliške občine: Ločnik, Podgoro, Solkan, Šentpeter in Štandraž. Predočimo si veličino nove Gorice s številkami, ki jih nudi državna uradna statistika. (Serie VI., volume III, Roma 1926.)

Prej je obsegalo površje mestne občine le 2347 kvadratnih kilometrov; zdaj jih ima kar 8988. Kar štirikrat toliko! — Prebivalcev je imela prej Gorica vseh skupaj (Slovencev, Italijanov, Furlanov in stalno naseljenih inozemcev) 28.154. Po novi uredbi jih pa šteje 39.829. Po narodnosti so takole razdeljeni: Italijanov je zdaj v Gorici 14.744, Furlanov (uradna statistika ima naziv »nazionalità ladina«) je 9470 in Slovencev 14.760.

V stari Gorici je bilo 21,8 odstotkov Slovencev izmed celokupnega prebivalstva, v novi pa je 37,1 odstotek Slovencev. Zanimivo je tudi to, da bo precejšen del meščanov kmečkega stanu.

Naši učitelji.

Kakor doznavamo iz precej zasneljivega vira bo odpustno postopanje od strani prosvetnega ministrstva proti učiteljem tekočega meseca dovršeno. Za nekatere učitelje bodo prizivi rešeni ugodno, za nekatere pa neugodno.

Na novo je uvedeno odpustno postopanje proti učiteljici Uršič Pavli na Slapu, Paljku iz Lokavca, ki pa ima že disciplinarni postopek in proti učitelju Kramarju iz Višnjevika.

»Goriška Pratika«

je v razprodaji v sledečih goriških trgovinah: Prodajalna Kat. tisk. društva, tobakarna Marc, tobakarna Sardagna, tobakarna Howanski, knjigarna Molesini. — Izvod stane L 1.80.

Nove pokrajine.

V seji ministrskega sveta dne 6. t. m., v kateri je bila obnovljena goriška pokrajina, je bilo ustanovljenih še 16 drugih novih prefektur in sicer po večini ob državni meji. Obenem je bilo premeščenih več prefektov in imenovanih za prefekte sedem znanih fašistovskih pravakov. Za prefekta v Bolcanu na južnem Tirolskem, kjer je tudi ustanovljena prefektura, je bil imenovan bivši videmski prefekt dr. Ricci.

Božični dar.

»Kolački« — knjiga za otroke z 42. slikami — cena 2 liri. Najlepši božični dar! Naročite pri Goriški Mohorjevi družbi, Gorica, Via Orzoni št. 36 A. — Knjiga »Oče bu-di volja tvoja« je še v zalogi po 2 liri izvod.

Kruh.

Goriški mestni komisar senator Bombig je izdal sledečo odredbo glede cen za kruh:

Od 6. t. m. naprej stane kruh pečen iz pšenične moke po enotnem tipu, v kosih od 150 do 200 gramov L 2.60 kg; kruh pečen iz pšenične moke po enotnem tipu, kateremu je primešan sladkor ali mleko ali olje v kosih po 50 gr stane L 3.60 kg; kruh, kateremu je primešana koruzna moka in ki se sme peči v kosih do 500 gr stane L 2.40 kg; kruh, mešan z rženo moko v kosih do 200 gr stane L 2.60 kg; kruh, mešan z rženo moko v kosih po 50 gr stane L 3.20 kg. Prodaja vseh teh vrst kruha po kosih je prepovedana. Prodajati se sme kruh samo po teži.

Upravni odbor

goriškega trgov. zavoda in šole.

Minister za narodno gospodarstvo je imenoval poseben upravni odbor za zgoraj označeni zavod. Predsednik in zastopnik vlade v tem odboru je senator Bombig, njegov namestnik in zastopnik province je g. Morassi, zastopnik goriškega mesta je g. A. Orzan mlajši, zastopnik trgovsko-obrtne zbornice pa cav. Deperis. Dne 1. t. m. je ta odbor prevzel upravo zavoda, katero je zadnja tri leta vodil vladni komisar prof. A. Sirmioni.

Za vojne sirote.

Pokrajinski odbor za vojne sirote je razpisal natečaj za poročna darila vojnim sirotam iz naše pokrajine. Natančnejša pojasnila glede natečaja, ki preneha z 20. t. m., se dobe pri anagrafičnem uradu na mestnem magistratu (oddelek za pokojnine).

Za liktorsko posojilo.

Prosvetni minister Fedele je naročil vsem učiteljem, da morajo 11. t. m. po vseh šolah govoriti o liktorskem posojilu in navduševati zlasti starše učencev za posojilo.

Kulturno spoznavanje.

V Italiji imajo organizacijo »L'italica«, ki skrbi, da se spoznajo z italijansko kulturo in slovstvom tudi tuji narodi. To društvo prireja te dni predavanja po Balkanu. Želeti bi bilo tudi, da bi tudi drugi narodi seznanjali drug drugega s svojo kulturo. S tem bi odpadlo marsikako podcenjevanje od strani puhlih nacionalistov.

Poljska in Jugoslavija.

Po belgrajskih listih se bere, da bo jugoslovanski zunanji minister Ninčić šel še letos na politični obisk v Varšavo. Upanje je, da se

bo preko madžarskega otoka sklopila zveza med južno slovansko in severno slovansko državo. Bog daj!

Italijanski socialisti v inozemstvu.

Italijanska socialistična stranka je prenesla sedež svoje organizacije nekam v inozemstvo; tako poročajo pariški listi. Tudi njih glavno glasilo »Avanti«, ki je vedno napadalo fašistovsko vladavino in bilo zategadelj ustavljeno, bo od zdaj naprej izhajalo v Parizu kot tednik.

Političen oddih.

Romunski ministrski predsednik general Avarescu se je že dokopal skoraj do diktatorske oblasti. Svojega vojnega ministra Mircescuja je poslal z natlačeno mošnjo na potovanje po inozemstvu in je sam prevzel vojno ministrstvo. Med tem časom hoče namreč poslati v pokoj vse višje armadne častnike, ki so udani prestolonasledniku Karlu.

Katoliški pisatelj — poslanik.

Znani francoski katoličan in pisatelj Pavel Claudel bo šel zastopat francosko republiko v Washington. Doslej jo je častno zastopal v Tokiju na Japonskem. Nekaj časa je pa bil za konzula v Pragi.

Rusi v italijanščini.

Založnik Treves v Milanu se pripravlja, da izda dnevnik ruskega pisatelja Tolstega od l. 1853.—1865. V istem založništvu bo izšlo tudi nekaj Gorkijevih del.

Koledarček.

Italijansko založništvo nas prosi, da javimo, da je izšel znani koledarček za Julijsko Benečijo »Casamia Astrologo Deangeli 1917.« 100 strani debel zvezek stane 2.50 in se dobiva po knjigarnah in tobakarnah.

Zgubljen — najdeno.

Na Sv. gori se je našla pred nekaj dnevi zlata zaponka. Kdor jo je zgubil, naj se oglasi v samostanu.

Nekdo je izgubil

od Raštela do severne postaje svojto denarja. Pošten najditelj je naprošen, da odda upravi »Straže« proti primerni nagradi.

Nova obljubljen dežela.

Dunajsko časopisje piše, da so se začeli Avstrijci kar skrajema seliti v Ekvador. To je republika na zapadni strani južne Amerike in leži prav na zemeljskem ekvatorju. V deželi je večna pomlad. Ljudi pa primanjkuje. Zato pa baje ekvadorska vlada plača vsem priseljencem prosto vožnjo in jih vzdržuje dokler ne pridejo do svojega mesta. In tam jim da menda še orodje.

Da je ves svet prizadet.

Ko smo pisali o poplavah v naši ožji domačiji, so že prihajala poročila tudi od sosedov, da jim je voda dosti škode naredila. Zdaj pa pišejo časopisi iz Madrida, da so prejšnji teden tudi na Španskem reke prestopile bregove in zalile polja.

Zgodovina brade.

Po večini se misli, da je dolga brada prišla iz Orienta. Pa temu ni tako. Ko so delali priznani učenjaki študije za film »Izgubljeni sin«, so dognali, da so za Kristusovih časov nosili največ 7 do 8 centimetrov dolge brade. Za časa Aleksandra Velikega je pa prišlo popolnoma v modo, da so hodili brez brade. Ta vojskovodja je bil namreč ob pohodu v Indijo ukazal vsem svojim vojakom, da se morajo do čistega obriti, da se ne zaredi mrčes pri kosmatincih. Znano je tudi, da so Rimljani bili popolnoma obriti, čisto tudi po glavi.

R. B.

Asimilacija.

II.

Pomudimo se prvo pri začetni misli Scocchijevi. Res je, da jeziki zginjajo in nastajajo, toda ne tako hitro, kakor politične tvorbe države. Predno se jezik izživi in postane mrtev jezik je že treba dlje časa. Lahko se pa zgodi, da jezik izgine z gotovega teritorija v krajši zgodovinski dobi; to pa navadno pod pritiskom raznarodovanja.

Da pa baš »dialekti« narodnih manjšin zginajo v državah s strnjeno narodnostjo, nak, na to pa ne bomo pristali. Saj člankar pod tem brzkone razume asimilacijo. Kje je pa zgolj asimilacija, če ji ne priskočijo na pomoč druga sredstva, danes mogoča? Bretonci na Francoskem n. pr. so ohranili svojo govorico, čeprav so celo kulturno nižji kot večinski narod. Še le v dobi blaznega nacionalizma je Pariz pograbil po vseh mogočih sredstvih, da je ta borni narodič raznarodoval; po francoski ga pa ni in ga ne bo. Pa italijani pod bivšo avstroogersko monarhijo? Ni li Dunaj vse strune napel, pa ni vernega Italijana niti od irendentizma pripravil?! Tedaj je nemštvo z vso silo delalo na to, da si postavi zadnji steber za most do Adrije.

No, sicer je pa Scocchi moral zapisati, da je manjšina že po naravnem zakonu izpostavljena, sicer ne bi mogel priti do stavka, da bodo v Italiji sami po sebi izginili vsi tuji dialekti in torej tudi slovenski. Najprej je treba gospoda Scocchija odnavaditi od napake, da zamenjuje jezik z dialektom (parlata). Narečje imenujejo jezikoslovci (seveda ne politični člankarji, koji pojme na valte raztegnejo) le odenke tiste govorice, ki se je gotov narod splošno poslužuje, narečje je le poseben način izgovarjave, skladnje stavkov že ne več. Le v gotovih geografsko zaokroženih celicah je sestavni del narečja kaka tuja primes. Narečje govore n. pr. Sardinci ki se za nevajeno uho dosti razlikujejo od Toskana, a oba govorita isti jezik — italijanščino. Dolenjci in Primorci govorita svoje narečje, a oba slovensko. Knjiga je pa obojma ista. Če torej rabijo člankarji za slovenščino ime »dialekt«, ni to nič drugega kot politična ost. Pa pustimo jim to nedolžno veselje!

Teh dvoje trditev je Scocchi nujno rabiti, da je prišel do tretje, ki pravi, da se da zlasti slovenščina v zgornjem Posočju in na Krasu asimilirati. Da Slovencev v Vipavski, Brdah, spodnjem Posočju, po Trnovem, Idrijskem milanski gospod ne pozna, ni zamere, ker gotovo v naših krajih še nikdar bil ni. O kaki asimilaciji v zgornjem Posočju in na Krasu ne ve nobena statistika nič povedati. Nemška vlada je sicer skušala s pomočjo »Südmärke« nekovo ponemčevanje vsaj železničarskih družin pokreniti, a si je pri prvem poskusu zobe polomila. Morda pa meri člankar na par tistih slovenskih služkinj, ki gredo v mesto služiti in se tam »asimilirajo«; no, potem mu dajmo prav. Z vzgledom iz nemških tal naj bi se skušalo dokazati, da se slovanstvo mora umikati pred tujim asimiliranjem! Toda ko so Germani trebili slovenske rodove med Labo in Vislo, so bili slednji fizično in duševno slabši. Na prava slovanska tla pa nemški kolonizator ni prodril. V češka, poljska, štajerska mesta je šele tedaj prišel, ko so ga fevdni gospodje pozvali. Dandanes se pa narodi tako ne trebijo. Ali pa moramo govoriti o divjem raznarodovanju z ognjem in mečem, česar pa milanski dopisnik gotovo nima v mislih. Umik Slovencev na Koroškem, izid plebiscita, aha, ta naj podpre trditev, da slovenstvo nima prav nobene odporne moči! Če bi smeli in mogli razgrniti vse listine, ki povedo, kako je Jugoslavija zaigrala Koroško, bi dognali, da so politični vzroki bili tega krivi, nikakor pa ne ljubezen koroškega slovenskega kmeta do nemškega jezika ali »čustvovanja«.

Pa razgrnimo naše statistike! Te nam s številkami povedo, kje poteka slovenska narodna meja že stoljetje. To mejo priznavata tudi Czörnig in Morelli. Moji podatki segajo nazaj do l. 1880. in veljajo do l. 1920. Slovenci trčijo ob italijansko narodnost med sledečimi občinami:

Devin — Tržič
Doberdob — Ronki
Opatjeselo — Zagrad
Sovodnje — Fara
Podgora — Ločnik
Števerjan — Ločnik
Kojško — Kopriva
Medana — Kormin
Biljana — Dolenje
Kožbana — Dolenje

Na desni strani so občine, kjer je preko 70% Slovencev, ostanek odpade na druge; na levi strani so pa občine, kjer je 70% Italijanov, odnosno Furlanov. Torej vmes med naštetimi občinami nekje gre narodnostna in jezikovna meja. Da pa ne bi morda g. Scocchi očital, da so podatki dobljeni kod na brzo roko, povem, da jih za zadnje desetletje podaja uradna italijanska statistika »Censimento della popolazione del Regno d'Italia« za l. 1921. (izdano 1926.)

Se razume pa samo ob sebi, da so za to narodno in jezikovno mejo otokoma raztreseni neslovenski prebivalci, toda to ni še nikaka asimilacija.

Kako je pa v Gorici sami. Ista statistika kaže:

l. 1880 je bilo v mestu 2950 Slovencev;

l. 1890 je bilo v mestu 3237 Slovencev;

l. 1900 je bilo v mestu 4290 Slovencev;

l. 1910 je bilo v mestu 9882 Slovencev;

l. 1920 je bilo v mestu 6141 Slovencev.

Taka, vidite, so pričevanja števil o izginevanju slovenskega »dialekta« oziroma mišljenja naroda.

Lahko bi še dalje dokazovali. Pa iz celotnega sestavka hočemo povzeti en stavek: če se pusti naravnemu razvoju prosta pot in je ne bodo kaki umetni faktorji ovirali, potem ni govora ne o lahki ne o težki asimilaciji ne slovenskega, ne nemškega, ne francoskega, in magari ne albanskega »dialekta«. Človeku pa, ki na kaj drugega meri, pa ne bomo odgovarjali, raje odložimo pero.

Prav je povedal A. Scocchi na koncu svojega razmotrivanja, da Italija nima prav nikake koristi od asimilacije 400.000 »tujejezičnikov« ali tujerodcev. Mi pa pravimo, da od takove reči ne le Italija, ki ima že itak vsakoletni previšek lastnega prebivalstva, marveč sleherni država nima prav nobene koristi. Naj raje pustijo svojim manjšinam prost kulturni razmah! Država koristi s tem sebi, ker dobi v manjšini lojalne državljane in pa povestnica jo vpiše v seznam pravičnih in poštenih držav! In to zadnje ni danes več najmanjša korist!

Iz dežele vitkih palm
in vedno cvetočih oleandrov...

Kajira, dne 24. nov. 1926.

To je dežela onkraj širokega morja, je dežela faraonska, razprostirajoča se ob bregovih božanskega Nila, z divno starodavno prestolico kraljevo Kajiro, v kateri prebivajo kot izseljenci tudi sinovi in hčere malega in neznanega, toda izobraženega naroda. Bilo je ravno prvo nedeljo po mojem prihodu iz domovine v faraonsko deželo, ko sem se odločila obiskati naša dekleta v »Slovenskem društvu« v Kajiri! Naše »Slovensko društvo« v Kajiri ima namreč lepo, prostorno dvorano in okusen oder, kjer se vrše dramatične predstave in drugi nastopi. Zato je društvena dvorana priljubljeno zbirališče naših deklet, saj je zanje v njej kos domovine, kjer za par uric veselega žitja med svojimi pozabijo da se na tujem ozemlju!

Ko stopim v društveno dvorano ali bolje rečeno na oder, vidim, da imajo naše igralko, (so večinoma brhke Slovenke iz goriške okolice, ki so bile prav gotovo za časa njihovega bivanja pod domačim krovom, vrle članice prosvetnih društev naše solčne Goriške) — skušnjo za igro »Vestalko«. Igro je vprizorilo »Slovensko društvo« v Kajiri 14. XI. 1926. v proslavo 25-letnice mašništva našega duhovnega voditelja častitega patra Evgena Stagneta. Prav vesela sem bila in nestrpno sem čakala določenega dne, ko se je imela vršiti tako slavnostna prireditev v tujini. In konečno sem dočakala: začetek. Vse utihne, zastor pade in na odru ugledam gdč. Cvetko Škabar, rodom Tržačanka, ki je voditeljica društvenega zboru in pridna deklamatorica. Ona je v kratkem, a jedrnatem govoru častitala k 25-letnici slavnostnega jubileja častitemu duhovnemu voditelju patru Evgenju. Po končanem govoru so sledila čestitke društvene predsednice, jako prijazne in od vseh Slovencev priljubljene g.čne Rezike Zwölf. Cirila je tudi častitala častitemu duhovnemu voditelju ob priliki 25-letnice darovanja nekrvave Daritve. Izrekla je iskreno, tiho željo, naj bi bile njene čestitke združene z onimi vseh slovenskih rodoljubov bivajočih v deželi vitkih palm in vedno cvetočih oleandrov!... Zatem: Zaloigra

Čuvaj se senjske roke!

Zgodovinska povest.

Hrvatski spisal Avgust Šenoa,
poslovenil F. Š. Cvetkov.

II.

Štelo se je 1600. po Kristu. Gladko morje se je prelivalo kakor zelena svila in mlado majniško solnce je sipalo svoje zlato v valove hrvatskega morja preko otokov Krka, Raba in Prviča; majniško solnce se je razprostiralo nad starimi zidanimi in stolpi mesta Senj, ki je ovenčano z gosto hrastovo šumo, temno stalo stisnjeno v zavetju med vrhovi: Vratnikom, Orlovim gnezdom in Trebušnjakom. Osamljena se je belila ob morju zidana cerkvica »Sv. Marije na rtu«, gotovo pribežališče pobožnih romarjev; ponosno se je dvigal stolp sv. Save, a na vrhu nad mestom je bila kakor orlica nad gnezdom trdno zidana »Nehaj«, katero je bil sezidal slavni hrvatski junak Lenković pred 42 leti proti osmanskem besu. V senjski luki je stalo nekaj bark in dve, tri ladjice. Pa to ni bilo nič čudnega. Prej so vrveli po tem morskem zavetju jabolki, prihajajoči z Reke in Trsta, odhajajoči v Jakin in Levant, sedaj ni smel nesrečni trgovec iziti v morsko ožino, ni smel dovesti dveh, treh barigel vina iz Vinodo-

la. Beneške ladje so obkolile vso ožino in iz daljine si mogel dobro razločiti bela jadra; beneški pomorski vojskovodja je prežal kakor krilati zmaj na vsako nebeneško barčico, da jo ugrabi z nemilimi kremplji in obesi mornarje; in ako bi bila ladjica senjska, na križ svojega broda, da bi si s tem pridobil večno slavo pred silno gospodarico, prejasno beneško republiko, ki je imela samo jeden trn v peti — proklete senjske Uskoke. Saj je znala, čeprav je bilo minulo že osem let, pripovedovati vsaka senjska mati, kako je proveditore Almoro Tiepolo v sredi tihega miru streljal s topovi na krotek Bag in kako je, osvojivši si ga, dal obesiti kapitana, poročnika in dvajset krepkih junakov. Poleg tega so zevali s trdnjave vice sv. Marka na Krku strašni topovi in kar je bilo najslabše, Benečani, ne zaupajoči več svojim hrvatskim in dalmatinskim vojakom, so si preskrbovali vedno več arbanaskih najemnikov, ljutih krvnikov brez duše.

Divno je sijalo solnce dne 18. majnika 1600 nad Senjem, a v Senju je bilo vse tožno in neveselo. Po ozkih ulicah so ležala pod kalpakom*) in orožjem mrki ljudje, ustavljali so se v krdelih, razprav-

ljali živo in iskreno; brezposelni mornarji so sedeli na praznih sodih in proklinjali Boga; trije postarani plemenitaši so stali pred meniško cerkvijo in gledali izpod paznega očesa za četo oboroženih Uskokov; ženske, ki so sedele le po »balaturah« pred hišami, so se neprestano prekrizevale, mahale z rokami, ter šepetanja in blebetanja ni bilo ne konca ne kraja.

V ulici, ki vodi od kaštela proti morju, je stala ozka, siva, visoka hiša. V tej hiši pri zemlji je bila krma, ali bolje rečeno, temen, izdolben hram, v katerem ne bi bil človek videl o belem dnevu niti prsta pred nosom, ako ne bi tu noč in dan gorela leščerba in razsvetljevala nekoliko starinskih klopi, in miz, nekoliko sodov in četo mrkih gostov. Gospodar te krme je bil »Črni Niko«, rodom Lošinjan. Pred mnogimi leti mu je beneški poročnik zapeljal mlade ženo. Niko je prebodel Benečana z nožem, pobegnil iz Lošinja v Senj in tu postal krčmar.

Po hramu »Črnega Nike« se je razlegal zamolkel šum. Opiraje se ob lakte je sedelo za mizo čudno društvo, debeli, plečati ljudje, ostrizenih las, dolgih brk, rjave polti in svetlih oči. Na glavi so imeli kape iz jančjega kožuha, podšite z rdečim suknom, za pasom se je bliščal nož, z ramen je visela siva suknja, a ob zidu za njimi so se bliščale

dolge puške. Vsi ti ljudje so upirali oči v človeka, ki je sedel na čelu mize pri stopnicah pivnice. To je bil kakor saje rjav svat, temnega, rjavega, nagubančenega lica, okroglega čela, nad katerim so se belili lasje, kakor planinski sneg. Nad črnimi očmi so se ježile goste bele obrvi, a izpod debelega nosa so se spuščali brki kakor labudova krila. Na širokih prsih so se bliščali srebrni gumbi, a za pasom s srebrom okovani samokresi. Starec je postavil kapo pred se na mizo, otrl si znoj s čela in dvignil glavo.

»Daj, vojvoda,« je spregovoril iz kota. Pero Radakovič, nizek mornar, debele, plešaste glave, »daj, povej, je-li res, kar se čuje med narodom? Da so se dvignili na nas? A? Tristo jih —!«

»Da-li je res, me vprašaj Pero?« je odgovoril sivoglavi starec, vojvoda Pavel Milovčič, »Bog ve, kaj je res, a gospodi se je prilepil jezik na nebo, da jim ne prihaja na zobe, kar se jim kuha v možganih. To se je pred tednom dni razneslo med ljudstvom, ne ve se kako: pa vedi sinko, vsaka šala je pol resnice!«

Na to se je pomolilo izza soda okroglo rdeče, obrito lice pod črnimi, kuštravimi lasmi. Oči so se zaiskrile, široke obrvi se zožile in na tanki ustni je šinil čuden smeh.

»Ha, ha, ha! Pero Radakovič, brkat si, a kako neumno vprašuješ,

*) Kosmata kapa.

»Vestalka« v petih dejanjih. Zastor se dvigne in na odru ugledam lepe, belooblečene vestalke, služabnice boginje »Vestec«. Kako navdušeno in s prepričanjem je igrala Evfemija kot kristjana, in Evdoksija kot poganska vestalka je svojo precej težko vlogo izborno rešila. Vse, prav vse igralke, posebno pa one glavnih vlog, so igrale prav dobro in globoko premišljeno. Iz tega se vidi, da je bila igra prav dobro nastudirana, dasi je težka v podajanju posameznih dejanj. Požrtvovalno delovanje in prizadevanje naše režiserke in voditeljice društvene dramatike gđc. Pavle Ravnikarjeve, je bilo ta dan venčano z lepim uspehom, ki bo kazal pot za nadaljnje prosvetno delo in do še lepših upehov. Lepo so se podale igralkam zanimive rimske obleke in krasno je bilo petje angeljev v zadnjem dejanju. Res prav res! Kar očarana sem bila! Kaj tako lepega še nisem videla na slovenskem odru v kraljevi Kajiri... Našim vrlim slovenskim društvenicam, igralkam in pevkam ter ljubiteljicam krščanske prosvete bodi izrečena javna čestitka!

„Naš čolnič“.

Izšla je jubilejna, t. j. november-ska številka »Našega čolniča«, ki je posvečena sv. Alojziju Gonzaga in sv. Stanislavu Kostka. Letos je namreč minulo ravno 200 let, odkar sta bila ta dva mladinska vzornika prišteta svetnikom.

Vsebinska zadnja številka »Našega čolniča« je kaj pestra in zajemljiva. Uvodni članek »Božja pevca« preveva želja, da bi sveta vzornika tudi med slovensko mladino našla obilo posnemovalcev in častilcev. Posebno fantje naj bi si zbrali sv. Alojzija za svojega zaščitnika ter naj bi uravnali svoje življenje po življenjskem načrtu sv. Alojzija. Krasna Sardenkova pesem zaključuje članek. Zatem sledi članek »Sveta borca«, kjer se v lepih besedah opisujejo življenje in boji, ki so jih morala prestati oba svetnika. Iz tega članka se lahko dobi obilo klenega zrnja in pripravne snovi za predavanja na društvenih večerih, posebno fantovskih. Tretji članek »Naša obluba«, govori v življenjskem načrtu, ki ga bodo letos podpisali številni katoliški fantje. Seznan vseh podpisov se potem poveže v album, ki ga položi zastopnik

naših fantov na grob sv. Alojzija v Rimu. Nato sledijo smernice Alojzijevega življenjskega načrta, katere naj posebno vsi fantje pazno prečitajo in se po njih ravnajo. — Smrekar priobčuje pesem »Ob povodnji«, v kateri se zrcali trpljenje in strah, ki so ga morali ljudje prestati za časa strašne povodnji, ki je letos pustošila našo deželo. Ignacij Leban se ob 20 letnici smrti pesnika Simona Gregorčiča v lepih besedah spominja našega prerano umrlega slavnika.

Pod zaglavjem »Dekliška greda«, nadaljuje Lojze Županov prelepo povest »Zoran«, J. B. pa v članku »Družinski večer« lepo pripoveduje, kako naj starši učijo svoje otroke čitati iz krasne knjige za mladino »Kolački«, katero nam je letos poklonila Goriška Moorjeva družba. Nato sledijo razna poročila Prosvetne zveze, raznih prosvetnih okrožji in društev. Potem imamo tu tudi oceno letošnjih Mohorjevih knjig. Vodopivčevih skladb ter knjige »Sv. Stanislav Kostka«, ki jo je spisal Martin Štular in ki bi ne smela manjkati v nobeni katoliški družini. List zaključujejo uganki, ki jih urejuje naš ugankar Peter Butkovič = Domen.

Med vsebino so raztresene tudi razne slike: Prosvetno društvo v Podgori, Sv. Stanislav Kostka, Prosvetno društvo Krnu, Igralci in igralke »Miklove Zale« v Fojani, Člani in članice društva v Vipavi ter doprsna slika Simona Gregorčiča. Naslovno stran pa krasi prelepa slika Sv. Alojzija Gonzaga.

Vsak kdor je prečital to številko »Čolniča« in ima količkaj zmisla za lepo in dobro časopisje, mi mora potrditi, da je »Naš čolnič« vse hvale vreden in prav pripraven list za mladino in tudi za odrasle. Zato priporočam vsem našim društvom, naj sedaj, ko gre leto h koncu, člani, posebno pa članice, za »Čolnič« pridno agitirajo in nabirajo novih naročnikov.

List stane za celo leto Lir 10 in se naroča pri upravi »Našega čolniča« v Gorici, Via Mameli, kjer je »Goriška Straža«. J. Š.

Rod na severnih obalah.

Tam gori na severu ob Severnem nemškem morju živi majhen rod neustrašnih mornarjev Frizov. Njih ime se sliši že davno nazaj, ko so prvi Germani tesali hlode, da so se

spustili na visoko morje. Frizi žive danes v deželi Holandski in nekaj v Nemški na majhnih sipinastih otokih in le morje jim kaže, kje se Friz preživi.

Na zadnjem kongresu narodnih manjšin v Ženevi so se oglasili tudi zastopniki Frizov. Tedaj je manjšinski kongres odločil, naj gre med Frizijsko ljudstvo posebna komisija, ki določi ali se smatrajo Frizi za poseben narod oziroma za narodno manjšino, ki bi imela na manjšinskih zborovanjih tudi svoj glas.

Vse manjšine v Nemčiji imajo neko skupno vrhovno organizacijo, ki izdaja svoje glasilo »Kulturwehr«. V eni številki tega lista so bili popisani Frizi. Tu je naslikana počasna, a vztrajna tisočletna borba majhnega rodu proti tlačilcem in vsem prirodnim pojavom. In vendar je ta rod ohranil popolnoma svoje lastno rodovno življenje; še danes se Friz trdno drži starogermanske samouprave, svojega sodstva in navad. Ko so pa Prusi l. 1864. z avstrijsko pomočjo osvojili Slezvik = Holštajnsko je bila stara samouprava na mah vničena. Jezik Frizov je prišel v nevarnost, da se vtopi v nemškem morju. Uradništvo, šola, vojaštvo, meščanski življenjski vsi to je delovalo z vsemi vidnimi in nevidnimi sredstvi na ta mali ribiški rod, da ga raznarodi. Nevarnost je bila, da izgine ta starodavni rod na severnih obalah. Brez upa zmage so rodoljubi bili vroč boj za izročilo dedov in testament svojih očetov.

Ko so Frizi trkali s svojimi zahtevami na vrata berlinskih ali haških uradov, so jih zavračevali češ, saj nimajo Frizi niti samostojne kulturne zavesti, saj niso ničesar prinesli k splošnim kulturnim dobrinam. Tedaj so pa zastopniki Frizov s samozavestjo pokazali na svoje ljudi, ki so v tuji službi sicer, a vendar obogatili splošno človeško kulturo. Njihov rojak profesor Friderik Poulsen je znamenit modroslovec. Njegova dela se prebirajo na najslavnejših univerzah Evrope. In drugi? Ta je siloviti duh, zgodovinar Mommsen! Ta je tudi Friz. Brez Mommsena ne bi zbleščali v takem sijaju starodavni zakladi rimske in grške kulture. Tudi mi poznamo literarnega zgodovinarja Andersena. Kot otroci smo že brali njegove lepe pripovedke. In on je Friz. Kako razpadejo torej v nič

ugovori večinskih oblastnikov, ki odrekajo bornemu, a sočnemu rodu pravico do samosvoje kulture. Pa kaj vse to! V Frizih živi tudi v zadnjem ribiču zavest, da je bil Friz nekaj svoboden na svoji bariki sred valov in na svojih sipinah. Pel je pesmi o junaških delih svojih prednikov, njegovi malčki so se učili od njega povest o frizijskem rodu. Vse to mu je bilo po l. 1864. ukradeno.

Po vojni šele so si ustanovili »frizijsko = šleško udruženje«, ki si je naložilo častno breme, da se bojuje za narodne pravice Frizov. Njihova temeljna zahteva je, naj se v šole uvede kot učni jezik frizijsčina in naj otroci čujejo tudi kaj o slavni preteklosti starih Frizov.

A boj za take pravice ni bil naperjen zgolj proti Berlinu in deloma tudi Haagu, marveč se je moral obrniti tudi proti lastnim bratom. Ti so namreč razglašali v svet, da Frizi sploh niso narodna manjšina, ampak le poseben razrod Germanov. Malo jih je sicer bilo takih glasov, a prepričali so resnične in svet jim je dal vero. Celotna manjšinska zborovanje samo ni vedelo, kam prštevati Frize. Zdaj bo vedelo!

Še nekaj je omembe vredno. Frizi so sklenili, da se bodo skupno z dansko manjšino v Nemčiji potegovali za svoje pravice. Nečejo se oslanjati na pomoč izven države, ker hočejo na tak način skupno s sotrpčimi dokazati, da priznavajo državno oblast kot je, a naj jim le oddeli pravico, ki ji gre po vseh naravnih in večnih zakonih. Taka vidite, je borba tega majhnega rodu na severnih obalah. Tudi on je vstopil v vrsto tistih milijonov ljudstev, ki kot glas božji opominjajo: dajte ljudstvom pravico in ne odtegujte jim, kar jim je večna Pravica oddelila!

Vse naše zveste odjemalce

iz pred in povojnega časa obveščamo, da oddajemo zopet testenine

„Pekatete“

za juho in prikuho v zavojih po pol in 1 kg.

Na noben način se ne bo več dogajalo, do bo kdo dobil drugo blago, ako je zahteval naše:

Zahtevajte jih pri trgovcih!

Kanarčke »Original Harzseifert Edelroller«, izvrstne pevce prodana. Sv. Peter pri Gorici, Vrtojbenska cesta 199.

rekel bi, da sesaš še mater, a ne srčeš iz mojega, »Črnega Nike«, vinskega meha. Res, je-li res? Kača ti pije kri, a ti jo vprašuješ, je-li žejna. Najbrž si izračunal na prste, ima Benečan rad Uskoka, kakor vrag kadilo. Vprašam te, kje je kak beneški jabol, na katerem ni visela senjska glava. Nesrečni Pero! Čuj, kaj ti pravijo moji sodi! Dum, prazno! Dum, prazno! Vse prazno in prazno! Ni, da popiješ svoje jutranje in večerne kapljice? Vse prazno, bratec, ker Benečani ne dopuščajo, da ti dovažajo ladje po morju kruha in vina. Pa daj, Pero, pa preorji naš grič, ali oberi grozdje na Vratnku. Bogme, glavo imaš kakor moj sod. A plača iz cesarske mošnje kaplja nekako počasi.

»Kaj, kaplja?« je prestrigel bližnji vojak besedo, »reci, mošnja se je posušila. Govore nam: Dobite denarja, otroci, dobite jutri ali pozjutrajšnjem. Čakaj osel, da trava zraste, a svoj račun mi zapiši na uho in stoj, kakor rosa na listu.«

»He, vidiš, dragi bratec,« se mu je zasmel krčmar, »dolga je pot od Gradca do Senja, dolga pot in slabi jarmi. Pa Bog zna, da-li se ni potoma razsula kaka vreča cekinov, v kateri je bila ravno tvoja plača.«

»Dovolj šale,« je lopnil Pero s pestjo po mizi, molčimo naj, mirujemo naj, nam pišejo. Pa reci, ni-li odsekal beneški general Giustinian

vedavno 17 naših glav, pa jih nastaknil v Benetkah na trgu, a otročaji in babe so se posmehovali našim junaškim bratom? Da bi jih podavila kuga, ker niso boljši od Turkov. Lepi kristjani, katerim je duša podšita z volčjo kožo.«

»To je bila modra,« je odvrnil »Črni Niko« na več vina, pa mi ga plačaj, ko dobiš cesarsko plačo. Ali rečem vam, junaki, pri svetem mi Juriju, »Črni Niko« natrobi v vražji rog. Pravim vam, zberite pamet. To ni padlo s hruške, ampak kakor bi bilo pred vami že zapečateno. Kolač se vam mesi a v njem je strup. Mislijo vas podaviti, kakor miši, ali kaj podaviti? Vem, da vas hočejo zvezane predati Benečanom, da vas obesijo, da vas nataknejo na kolec da vas prikujejo ob beneško veslo. Kakor je Bog živ, to se vam mesi.«

»Tako-li? Tako?« je zagrmelo društvo in bila po mizah.

»Ne bode pri častnem nam krstu,« je skočil Pero na noge, »ne bode, dokler nam je živa glava na ramenu. Vojvoda! Povedi nas k kapitanu, da čujemo, kaj je na stvari!«

»Povedi nas!« je zaorila vsa četa.

Vojvoda Milovčič se je bil že dvignil da povede četo, ali v tem trenutku se je pojavil na pragu visok, silen junak, širokega čela, orlovega nosa, podolgastega obraza. Sodeč po sijajni obleki in orožju,

je bil tudi on vojvoda senjskih Uskokov. Ko je stopil v društvo mu je črno, mračno oko vzplamtelo in izpod črnih brk so se mu pojavili gosti beli zobje kakor lahek smeh. Svojo desnico je del na nož za pasom ter spregovoril z jasnim, blagim glasom:

»Kam ste se namenili, bratje?« A mesto odgovora se je odzvala vsa četa jednoglasno:

»Zdrav nam bodi vojvoda, Juriša Orlovič!«

In zopet se je nasmehnil junak in zopet je vprašal:

»Vprašam, kam ste se namenili junaki?«

»Do kapitana, brat!« je odgovoril stari Milovčič; glasovi so dospeli, da nas hočejo premestiti iz Senja v Otočac, a nekateri pravijo, da nas kanijo predati Benečanom v robstvo. Pa sramota bi bila, alj puške mi moje, ne prodajo nas; ali naj ne okusim nikdar več zrna soli.«

»Bodite mirni, bratje,« je odvrnil Juriša Orlovič, »bržkone me poznaš, da sem vašinec. Vaša duša; moja glava. Bodite mirni, vam pravim. Tudi jaz sem slišal tu in tam črnih glasov, ali duše mi, ne znam, kaj je resnica, kaj laž. No, glejte, ni še pol ure od tega, ko je jadril z Reke škof Anton in je precej pozval k sebi našega kapitana, da mu objavi dobrih novic.«

Dokler je Juriša Orlovič tako miril svoje junake, se je v starem škofovem dvoru razplapl vrlo živahen razgovor. V mali sobici je sedel za pisalno mizo cerkveni dostojanstvenik, odet v modro škofovsko obleko. Bilo mu je kakih 40 let. Oglata svilen kapa je pokrivala fino, visoko čelo; gladko lice se je zoževalo proti bradi, jaki nos je izrastel prav izpod čela, pod katerim sta plamtela dva živa ogla — dvoje črnih oči. Iz tega gladkega, toda ostrega lica, obrobjenega z dolgo sivo brado, si mogel spoznati dvoje — razum in strast, a ta cerkveni dostojanstvenik je bil »izbrani senjski škof« Anton de Dominis, sin hrvatske zemlje, a italijanske matere. Igral se je z zlatim križcem na prsih ter gledal nepremično v vojaka, ki mu je sedel nasproti. Ta človek je bil jak, poln, žilav. Pod nizkim čelom mu je bil širok nos, okroglo lice, okrašeno s tankimi brki in špansko brado. Dolgi, a redki lasje, razčesani na dvoje so mu padali na bel, vzpenjavi vratnik. Oblečen je bil v jopič iz črne kožuhovine, rumenih rokavov, na nogah je imel visoke rumene čevlje, a na levi strani ob boku se je spuščal dolg meč. Na levi strani prs je imel vojak tri križce, pretkane s srebrno žico. Dokler je škof sedel mirno, se je kapitan živo gibal na svoji stolici, jezè se morda nad škofovim mirom.

Kaj je novega na deželi?

Sv. Lucija ob Soči.

Dne 13. decembra, na praznik sv. Lucije, bo običajni zimski semenj. -- Vabijo se trgovci in kupci.

Miren.

V nedeljo dne 5. t. m. je bil pri bit na obč. deski sklep z dne 20. pret. m. živinozdravniškega konsorcija s sedežem v Štandrežu, ki obsega 10 občin. Sklep, ki določa, da morajo biti prašiči pred klanjem pregledani po živinozdravniku in plačana pristojbina za pregled, ni veljaven ne iz pravnega kakor tudi z upravnega stališča. Proti sklepu samemu je bil vložen priziv na pristojno oblast s strani več občinarjev.

Pred kratkim je deželna politična oblast v Vidmu priporočala občanom, da bi uvedle tudi za zasebniške živinoogledniški pregled pred zakolom oziroma po zakolu; tega zakon izrecno ne predpisuje, pa ker se gode v tem oziru zlorabe, je primerno, da se ta zloraba odpravi. Mi se tega zavedamo in priporočamo, smo pa odločno proti načinu izvrševanja tega posla. Živinozdravniku bi se morala določiti primerna pristojbina z ozirom na to, da je že plačan z letnim zneskom 15.000 lir. Na podlagi nove pristojbine zasluži živinozdravnik v teku treh mesecev najmanj še 12.000 lir, ker se v okolišju gorinavedenih občin zakolje najmanj dva tisoč prašičev. Čudno je pač to postopanje, ko vendar vlada sedaj geslo splošnega varčevanja; vsak vinar mora biti dobro uporabljen, med tem ko v gorinavedenem slučaju ni tako.

Če se nameniš ubiti prašiča za dom, moraš to prijaviti krčmarju Faganeli Romanu (pri Grabci) in ne občinskemu uradu (mogoče, da se ne nadlegujejo uradniki) do pondeljka vsakega tedna; živinozdravnik pride na dan pondeljka na dom. Tu da listič, (ki se ne nanaša na vizito) potem, ko je pokukal skozi okence v hlev. Pristojbine ne plačaš takoj, pač pa v užitninskem uradu. Čudno je to postopanje.

Tolmin.

Nekdanja kapela sv. Antona je postala »Farmacia Kastner«. Kapela je stala izza l. 1650. ter je bila last tolminskih grofov, ki so vzdrževali tudi svojega kaplana. Kasneje je vse posestvo prešlo v last soproge barona Winklerja, a dediči so vse posestvo prodali tuk. lekarnarju Kastnerju. Kapelica je bila za časa vojske poškodovana ter je služila po vojski za skladišče aprovizacije, kasneje za vinsko klet. — Po dobo sv. Antona so lastniki spravili za časa vojske, altar je kupila volčanska cerkev. Tako bi bilo v tej kapelici po vojski kruh sv. Antona, vino sv. Antona, a sedaj lekarna sv. Antona. S to kapelico je izginil tudi spomin nekdanje slave tolminskih grofov.

Nova podprefektura je začela svoje uradovanje ter je naseljena v Paliscovi hiši blizu nekdanjega glavarstva. Podprefekt je g. Domenico Moretto, ki je v posebnem pismu pozdravil občinstvo. Kakor se pa zdaj čuje, bo tolminska podprefektura zopet ukinjena še predno je začela prav poslovati.

Fojana.

Dne 27. m. m. se je poročil po zrtvovalni član in odbornik »Izobraževalnega društva« Kos Peter z zvesto članico Markovič Karolino. Pod slavolokom je stala vrsta fantov in deklet ter čakala, da pride novi par. Ko so prišli, so bili sprejeti z nagovori. Z zahvalo za doseženo zvestobo in s prošnjo za nadaljnjo pomoč jima je društvo podelilo v spomin krasno sliko: Blej-

ski otok. Še enkrat želimo obilo sreče na novi poti življenja. — Pri veseli družbi so nabrali za društveni sklad 24 L. Pristrčna hvala!

Nabrežina.

V občinsko pisarno je te dni prišel neki oče, da vpiše svojega novorojenca v občinske matrike. Oče mu hoče dati neko primerno slovensko ime, kar pa je občinskega tajnika gosp. Grlja, ki je imel izvršiti omenjeni vpis, precej razgrel. Rekel mu je, da če hoče izbirati taka imena, naj jo le odkuri v Jugoslavijo. Seveda očetu ni bilo to po godu, toda gospod tajnik se je tako protivil, da je končno oče bil prisiljen voliti svojemu otroku tako ime, kakor je pač vpisnikarju dišalo.

Ukve na Koroškem.

Celo leto nismo imeli nobene poroke, zdaj pred adventom pa kar tri. Prvi se je poročil Jakob Prešeren in sicer 20. nov., v soboto na Marijin dan. Nevesta Marija Murer je bila več let odbornica Marijine družbe. Za družice je povabila vse družbenice, ki so doma. 25 po številu. Lepa je bila bela nevesta, lepe bele družice. Tudi veselja ni manjkalo, dasi je bilo brez plesa. V nedeljo 21. nov. je pa peljal pred oltar vrl cerkv. pevec Jakob Miškot z gledno dekle Katarino Mešnik. Svatba je bila po tukajšnji navadi zelo velika: do 70 povabljenih. Tretji ženin, tudi Jakob, se je poročil bolj skromno. Bog dai vsem mladim parom zdravja in veselja mnogo let!

Gor. Branica.

V nedeljo 28. m. m. se je vršil pri nas važen gospodarski sestanek, katerega je priredil gospodarski odsek tuk. prosv. društva. Sestanek so se udeležili tudi zastopniki bližnjih občin. Namen sestanka je bil ustanovitev mlekarne. Gosp. Trampuš je v daljšem govoru obrazil, kako važno je vprašanje mlekarne za gospodarstvo. Kako naj se izvede organizacija? Kako naj se mlekarne financira in kako se bodo določili deleži? Po govoru g. Trampuša se je vnela živahna debata, ki je pokazala, kako vsi čutimo potrebo po mlekarini. Po debati se je volil pripravljalni odbor. Vsaka občina je zastopana po 2 odbornikov. Naloga pripravljalnega odbora je, da se organizacija čimprej izvede. V vsaki občini se skliče sestanek gospodarjev, kako naj se financiranje izvrši in kakšne obveze bodo morali nositi člani. Vsak član mora vedeti za kaj gre ter mora natančno poznati stroj mlekarne, da se izognemo poznejšim nesporazumljenjem in razočaranjem. Ustanovni občni zbor se mora vršiti vsaj do konca januarja 1927. Natančno se bo sporočilo pismeno. Pripravljalni odbor mora začeti z organizacijo takoj, da se zadeva mlekarne čimprej reši. Upamo, da bodo naši gospodarji razumeli pomen in važnost mlekarne, ki nam bo velik pripomoček za rešitev gospodarske krize. Ako smo bili kdaj potrebni kake organizacije, smo jo potrebni gotovo danes in ta je mlekarska organizacija. Vsi, ki vam je na srcu rešitev našega tako zavoženega gospodarstva, strnite svoje moči, da v skupnem delu dosežemo ravno vesje, da zagotovimo obstanek našemu gospodarstvu. Od nas je odvisno, da to dosežemo. Toliko za danes. O nadaljnem delu pripravljalnega odbora bomo točno poročali potom našega časopisja.

Gor. Kanomlja.

Ko smo Gorenjekanomelci v »Goriški Straži« pod števil. 69 brali notico pod »Gor. Kanomlja«, smo ugibali, kateri gospodič bi neki bil »čudnim« dogodovščinam uzrok.

Iz nadaljnjih vrstic smo jasno

Zahvala.

Ob priliki smrti naše nepozabne

Julke

izrekamo prisrčno zahvalo vsem prijateljem in znancem, ki so nam na katerikoli način izkazali svoje sočutje. Iskreno se zahvaljujemo preč. g. duhovnikom, prosv. društvu, Marijini družbi, ter darovalcem vencev in cvetja. Bog vsem stotero povrni!

Gor. Branica, 21. nov. 1926.

Zalujoča rodbina
Fabjanova

sklepali, da je oni člančič namenjen le našemu g. učitelju Ant. Hvali.

Če je temu tako, tedaj nam sveta dolžnost pravice velewa, da na tem mestu odločno protestiramo proti taki skrajno podli, lažnjivi in obrekovalni objavi.

Glasno pa povemo, da odkar je g. Anton Hvala pri nas, nismo imeli ne z njim, ne s šol. oblastnjami nobenih in niti najmajših zrag, še manj pa preprirov. Tudi deco našo mu s popolnim zaupanjem pošiljamo v šolo.

G. učitelja pa prosimo, da le tako nam vodi šolo in da nobenemu nepoklicanemu ne dovoli, da bi se vmešaval v šol. zadeve.

Sledijo podpisi vseh občinarjev.

Listnica Kmečke-delavske zveze in Političnega društva »Edinosti v Gorici.

1. I. B., Budanje: Vprašanje glede odškodnine pri postavljanju brezjavnih drogov urejuje kr. odlok zakon od 11. 3. 1920 št. 316. To stvarne prošnje je treba vlagati pri »Direzione costruzioni Telegrafiche, Trieste«.

2. G. I. in P. A., Šmarje: Tajništvo je pismeno posredovalo pri zavarovalni družbi zaradi zavarovalnine. Obvestite nas o odgovoru, če ga Vi dobite.

3. L. I. Žabče št. 3: Po Vašem naročilu je tajništvo posredovalo pri finančni intenciji v Trstu. Če dobite Vi odgovor, obvestite nas.

GOSPODARSTVO.

Finančni intendantsi v Vidmu.

Znano je, da je mnogo kmečkih posestnikov prejelo na račun vojne odškodnine volove, krave itd. V največ slučajih je tržaška finančna intendantsca pri vojnoodškodninskem obračunu že odbila vojnim oškodovancem znesek, ki ga je komisija pri razdeljevanju volov in druge živine določila za ceno. V zadnjem času pa terja finančna intendantsca v Vidmu od vojnih oškodovancev ponovno, da odplačajo čimprej te svoje dolgove. S tem povzroča finančna intendantsca v Vidmu vojnim oškodovancem brezpotrebne skrbi in stroške. Umestno in mnogo bolj pametno bi bilo, da bi videmska finančna intendantsca pri tržaški uradno ugotovila, katerim vojnim oškodovancem je tržaška finančna že obračunala pri vojnoodškodninski likvidaciji dolgove zaradi volov in druge živine. Vojne oškodovance pa katerim do danes ni še bila izplačana vojna odškodnina, naj bi pustila videmska finančna intendantsca toliko časa pri miru, dokler bi ne prejeli vojne odškodnine. Videmski finančni intendantsi je gotovo znano, da je letošnja slaba letina povzročila pri našem ljudstvu veliko bedo in velika večina kmetov ne more takoj odplačati teh dolgov. Prejeli so živino na račun vojne odškodnine in pravično je, da se ti dolgovi obračunajo pri vojnoodškodninski likvidaciji.

Vojnim oškodovancem, ki so prejeli od videmske finance plačilne pozive svetujemo:

1. Oni, ki so prejeli že vojnoodškodninsko likvidacijo, naj javijo videmski financii, da jim je že tržaška finančna intendantsca odbila od priznane vojne odškodnine med drugim tudi znesek za vola, kravo itd. kar je razvidno iz likvidacijskega spisa. (Naj navedejo številko in datum likvidacijskega spisa.)

2. Vojni oškodovanci, ki niso še prejeli vojnoodškodninske likvidacije naj zaprosijo videmsko finančno intendantsco, da počaka z izterjanjem dolga, dokler ne dobijo vojnoodškodninske likvidacije.

Klanje prešičev.

Klanje prešičev je po novih odredbah znatno otežkočeno. Zahteva se zdravniški pregled in če obstoji občinska klavnica, se morajo prešiči zaklati v klavnici, kar povzroča posestnikom prešičev znatne stroške. Zraven tega je treba

skoro v vseh občinah plačati še davščino do 20 lir. Davek, zdravniški pregled in obveznost klanja v občinskih klavnicah so občutno zadelo posebno male kmete in delavce. Saj je prešič za revno kmečko in delavčevo družino edino bogastvo in velik pripomoček za prehrano družine. Posebno delavstvo v Idriji se čuti močno prizadeto vsled navedenih odredb in je po svojih zastopnikih zahtevalo pomoči pri podprefektu in občinskem komisarju. Tudi v kmečkih občinah so ozlovoljeni nad novimi odredbami, posebno tam, kjer stojijo občinske klavnice. Tudi mi se obračamo do pristojnih oblastev s prošnjo, da upoštevajo želje prizadetih.

Tajništvo K. D. Z. je mnogo kmetov pismeno in ustmeno prosilo za pojasnila glede obdačenja in klanja prešičev.

Na ta vprašanja odgovarjamo:

1. Prešiči so podvrženi občinskemu davku ravno tako kot druga živina. Do 30 kg se prešič obdači s 4 lirami, če ima prešič več kot 30 kg, se lahko obdači z 20 lirami. V Gorici se pa plača do 30 kg 8 lir in čez 30 kg 30 lir davščine.

2. Zdravniški pregled prešiča je obvezen. Za zdravniški pregled je treba plačati lir 5.

3. Kjer obstojijo občinske klavnice, se morajo prešiči zaklati v klavnici. Kjer jih ni, se lahko zakoljejo doma, če načelnik občine in živinozdravnik ne ukreneta drugače.

Za gospodarja in gospodinjo.

Zlatu podoben povlak (firnež). Zmes iz treh delov lanenega olja, dveh delov vinskega kamna, dveh delov žafrana in 0'06 delov kurkume skuhaj v lončeni posodi in porabi.

Prašičevo težo določiti z mero se da precej natanko na sledeči način: Prašič se zmeri od sredine čela do repa. Nato se zmeri prsni obseg za prednjima nogama. Števili, ki se pri tem dobita, se pomnožita, a ta vsota se deli s 130 pri navadnih prašičih; ako je prašič bolj okrogel in mesnat, n. pr. jorkširski, s 120, nasprotno pa pri medlih s 140. Domač prašič, poldrugo leto star, je meril n. pr. čez hrbet 110 cm, okoli telesa 118 cm, zatorej bo tehtal = $(110 \times 118) : 130 = 12.980 : 130 = 99'84$ kg ali okroglo en stot mrtve teže (telo, jezik, obisti).

Kako preprečiš, da prašiči ne glodajo lesa? Ako imajo prašiči v železcu preveč kisline, si jo skušajo odpraviti s tem, da glodajo les. Ob glodavanju pa precej puste, ako se jim prmeša med krmo nekoliko stolčene krede ali pa klajnega apna.

Nastelja za mlade prašičke. Večkrat je vzrok različnim boleznim pri prašičkih mokra, plesniva ali celo nagnita slama, ako se je prašičkom z njo nastiljalo. Kakor se ne sme pokladati drugi živini take slame, toliko manj se jo sme rabiti za prašičke. Prašički sicer slame ne žro, dokler se jih ne odstavijo, raje pa po nji in vdihavajo pri tem vase kužne snovi, ki pridejo tudi v njih želodček. Poslednji pa je pri prašičkih zelo občutljiv, ker je po tem vzrok, da dobijo grižo. Taka pokvarjena in prašna slama povzroči pri prašičkih tudi kašelj.

Kako se zatre predenica? Ako si zapazil gnezdo predenice, ne pokosi in požanji samo one detelje, ki je prepredena s predenico, ampak pokosi še za kakega pol metra naokrog navidez zdravo deteljo. Ono navidez zdravo deteljo spravi v kako rjuho ali vrečo, seveda le tedaj, če ni na njej predenice v cvetju, ter jo daj živini. Ko jo neseš, pazi, da je ne raztreseš po deteljišču. Vso s predenico prepreženo deteljo pa pusti na licu mesta, primešaj ji suhe slame prilij nato petroleja in zažgi. Ko je vse zgorelo, prekoplji ono mesto kake 4 cm globoko z lopato ali pa ga prestrgaj z železnimi grabljami. Spravi to zemljo na kup, pomešaj med njo slamo in tudi to sežgi.

Črna prst je v vrtnarstvu neobhodno potrebna. Črna prst dobiš iz listja ali komposta, ki ga spraviš v kup in tu večkrat prevržeš. Da se spremeni listje v prst, potrebuje navadno dve leti. Bolj hitro dobiš črna prst, če deneš listje približno pol metra na debelo in ga nato poliješ s straniščno. Vrhcu te deneš novo plast listja. A aprilu pogrneš krup z zemljo in zasaдиš nanj kumare, melone ali buče; jeseni kup prevrzi. Naslednjo pomlad se sprhlo listje že lahko rabi.

Zarastel prstan moreš sneti, če prst od nohta do prstana tesno poviješ, ga čez 5 minut odvijesh in držiš roko 5 minut kvišku. Če to še enkrat ponoviš, prstan zlahkoma snameš.

Kako dolgo se morajo hraniti potrjeni računi? Mnogokrat se zgodi, da se zahteva plačilo že plačane in potrjene terjatve. Vzrok je v nepačnem vpisu ali če se pozabi izbrisati. Ako v takem slučaju nimaš pobotnice pri roki, se ti lahko zgodi, da moraš zopet plačati. Vprašanje je, kako dolgo treba pobotnice oziroma potrjene račune shranjevati. Račune od trgovcev, ki morajo po postavi voditi trgovske knjige, je treba shranjevati deset let, ker morajo tudi trgovci svoje knjige deset let shranjevati. Sicer še po desetih letih trgovčeva terjatev ne ugasne, vendar je težko verjetno, da bi kak trgovec po preteku desetih let terjal. Za vse druge račune, tudi za poštno oddajalnice itd. je pa postavna doba zastaranja trideset let. Davčne terjatve države zastarajo v šestih letih.

Kako naj se ravna z mrzlimi rastlinami? Mnogokrat se prigodi, da zmrznejo cvetlice v sobi ali drugi shrambi vsled hitre izpremembe toplote na prostem. Zato pa še ni treba misliti, da so že popolnoma pokončane, kajti stanični sok, ki povzroči, ko zmrzne, da končajo, zmrzne šele pri jako nizki toploti. Seveda končajo zmrzle rastline, ako jih kar naenkrat preneseš v toplo sobo. Zato jih nesí rajši v tak prostor, katerega toplota je ravno nad ničlo. Pa tudi škropljenje z mrzlo vodo pomaga, da se polagoma otajajo.

Listnica uredništva.

Apostolstvo molitve: Sporočilo o pobožnosti zadnjega petka smo dobili prepozno. Radi predhodne cenzure moramo petkovo številko zaključiti že v četrtek dopoldne. Bog živi!

Darovi.

Za »Slovensko sirotišče«: P. n. g. Ivan Franké, župnik na Vogrskem, ob svoji 50-letnici 50 L; na svatbi gce. Marice Pipan z g. Miroslavom Budin dne 27. nov. nabrali v Škrbini 50 L; za god sv. Andreja p. n. g. Benedikt Poniž 50 L; v šempaski župniji nabrali za sirote 4 q krompirja in 30 kg turščice, za kar se zahvaljujemo preč. g. župniku in ljudstvu. — Srčna hvala!

VABILO

k rednemu občnemu zboru »Kmetijske posojilnice v Rodiku,

vpisane »druge z neomej. jamstvom«, ki se bo vršil v nedeljo dne 12. decembra 1926. ob 3. uri popoldne v župnišču s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1925.
4. Slučajnosti.

V slučaju nesklepčnosti se bo vršil dne 26. decembra na istem mestu in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki bo sklepal brezpogojno. Odbor.

Lloyd Sabaud.

Prihodnje vožnje:

v Severno Ameriko:

- »Conte Biancamano« 10. 12. 1926.
- »Conte Biancamano« 25. 1. 1927.

Iz Genove v Njujork v 9. dneh;

v Južno Ameriko:

- »Conte Verde« 7. 1. 1927.
- »Regina d'Italia« 4. 2. 1927.

Iz Genove v Buenos Ayres v 13½ dneh.

v Avstralijo:

- »Re d'Italia« 15. 1. 1927.

Informacije daje in sprejema prednaročila na vozne listke zastopnik

F. Rosich, Gorica,
Via Contavalle št. 4

ZOBOZDRAVNIŠKI ATELJE

ROBERT BERKA

Gorica, sedaj Corso Verdi 36.

Lastnik se je specializiral na Dunaju, bil več let asistent zobozdravnika dr. ja Pikla. Laboratorij otvoren že leta 1918. — Sprejema od 9. do 12. in od 2. 6., ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. —

KOVAŠKEGA UČENCA za posredno orodje, če mogoče že izučena sprejem takoj. Hrana in stanovanje v hiši. Friderik Podgornik, Vrtovin št. 124 p. Črniče.

NAŠA VINA, dobra, po nizkih cenah, tudi v manjših količinah; marsalo, vermut, grenčice, žganje, vinski jesih itd. prodaja trgovina v ulici Ascoli št. 31 (na vogalu trga Korenjev, de Amicis).

Plačam najvišje cene za kože lisic, podlasic, kun, zajcev, mačk, krto, veveric, jazbecev itd. itd.

Prodajam PASTI in POSEBNO MESO za lov na divjačino.

Delavnica za strojenje in barvanje Nihče nima pravice kupovati zame

WALTER WINDSPACH
GORICA - Via Carducci 6 - GORICA

Pozor na izpremenjeni naslov!

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica
CORSO VERDI 32 - - (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenchart & Raymann, vrhovno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.
Blago solidno! Gene zmerne!

Telefon št. 16

Ustanovljena l. 1889

Poštni ček. 10.533

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

(GRADSKA ŠTEDIONICA)

Stanje vložnega denarja nad 200 milijonov dinarjev

LJUBLJANA
PREŠERNOVA ULICA

Stanje vložnega denarja nad 800 milijonov kron - -

sprejema vloge na hranilne knjižnice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odločbi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanj poleg lastnega hranilniškega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Uprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je tu popolnoma VAREN.

Hranilnica daje posojila po nizki obrestni meri na posestva in menice.

Velika manufakturna trgovina
Andrej Mavrič

GORICA - Via Carducci 3

Največja izbira moškega in ženskega sukna za obleke, hlačevine, žameta, ž firja, perkala, prtenine, perila, brisač, zaves, posteljnih pregrinj, odev volnenih in bombažastih, volne in žime za žimnice ter vsakovrstno perje.

Velika izbira izgotovljenih oblek za moške in dečke.
Lastna krojačnica za ženske in moške.

Sprejema vsako naročilo, ga izvrši točno in po zmernih cenah.

Velika izbira kožuhovin.

Na drobno!

Na debelo!

Pozor na domačo tvrdko!

Pozor na domačo tvrdko!